

בס"ד
פר' תולדות
גיליון רכ"א
שנה ה'
כסלו תשפ"ד

בדרו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

לשיח באמרתך – תשובות בהלכה מרביה"ק רשכבה"ג מרן זיע"א בעניני אורח חיים.

מתוך קונטרס החדש שיו"ל ע"י תלמידו הגאון רבי אברהם מאיר הכהן קפלן מרזני המכון לרגל שמחת נישואי בנו השצוע.

תפילין

דין מותר בפיך בבעלי חיים טהורים שאין עליהם מסורת

שאלה: בעלי חיים טהורים שאין לנו מסורת לאוכלם, האם יש בהם דין המותר בפיך (א) לענין תפילין וכדו' או לא.
תשובה: **ודאי**. (ד' אייר תשע"ג).

[1] 'דין המותר בפיך כתב בשו"ע (או"ח סי' ל"ב ס"ב): יהיה הקלף מעורר בהמה וחיה ועוף הטהורים, אפילו מנבילה וטריפה שלהם, אבל לא מעורר בהמה וחיה ועוף הטמאים, דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך (שמות י"ג ט'), ממין המותר לפיך].

...

לכתוב סימן מאחורי רצועות התפילין

- שאלה: האם מותר לכתוב סימן מאחורי רצועות התפילין בשביל שלא יגנבו.
תשובה: לא. (בע"פ)

- שאלה: מה הדין בעשה סימן שאינו ניכר אלא רק ע"י פנס מיוחד, האם אז מותר.
תשובה: בזיון תפילין. (י"ב אייר תשע"ד)

...

ברכות התורה

אם שינת קבע הוא דוקא בישיב בכסות לילה

שאלה: האם שינת קבע הוא דוקא בכסות לילה או לא.
תשובה: אם דעתו לקבוע בודאי הוי קבע. (כסלו תשנ"א)

...

אם שינת קבע הוא דוקא בישיב על המיטה

שאלה: האם שינת קבע"ה הוא דוקא על המיטה או לא.
תשובה א': **אולי**. (י"ח טבת תשע"ג)

תשובה ב': **אם קובע ממש גם על הכסא**. (י"ח אדר תשע"ג)

...

אם מדרש כמקרא או כגמרא

שאלה: כי המחבר בסי' מ"ז ס"ב צריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לגמרא. וברמ"א, הגה בין למדרש. וכי המ"ב סק"ג דהמחבר ג"כ מודה בזה אלא דס"ל דהוא בכלל מקרא. וצ"ע דבסי' נ" כ' המחבר להדיא לענין ברייתא דר' ישמעל דהמדרש כגמ'.
תשובה: בברייתא דר"י אין בו דרשות על פסוקים אלא כללים וזה גמרא. (כסלו תשנ"א).

נטילת ידים שחרית

כמה פעמים צריך ליטול בנט"י שחרית

שאלה: כמה פעמים צריך ליטול נטילת ידים של שחרית. תשובה: **ד'**. (י"ח אב תשע"ה).

ז"ל השו"ע (או"ח סי' ד' ס"ב) ידקדק לערות עליהן מים שלש פעמים להעביר רוח רעה ששורה עליהן. וכתב המ"ב (סק"י) וז"ל: שלש פעמים. ואפילו שופך הרבה בפעם אחד אינו מועיל כי אין הרוח הולך אלא בג' פעמים דהיינו פעם אחת על יד ימין ואח"כ על יד שמאל עד שלש פעמים בסירוגין, ובספר מעשה רב כתב ארבע פעמים ג"פ להעביר רוח רעה והד' להעביר המים שנטמאו. ע"כ.

וכ"כ בס' קב הישר (פ"ג) דצריך ליטול פעם רביעית להעביר המים הטמאים מעל ידיו. ורבינו נקט כדעה זו, וראיתי בס' ארחות רבינו (ח"א עמ' ז') שכך נהג גם מרן הקה"י זצ"ל.

...

הנוגע במי שלא נטל ידיו שחרית

שאלה: מי שלא נטל ידיו שחרית ומישהו נגע בו, האם הטומאה שלו עוברת לאדם השני.
תשובה: **לא מצינו בזה**. (בע"פ)

וכן ראיתי בס' דעת נוטה (ח"א עמ' ק"מ) שנשאל רבינו: הנוגע בידיו של מי שלא נטל נט"י שחרית האם צריך לחזור וליטול ידיו ג' פעמים. והשיב רבינו: לא.

...

טלית

אם יכול להוציא אחרים בברכת שהחיינו על טלית חדש

שאלה: המ"ב בסי' ח' הביא מהפמ"ג (א"א סי' ס"ח סק"ח), דאם קנו כמה אנשים טליתים חדשים לא יוציא האחד את כולם בשהחיינו.

וצ"ע ממש"כ המ"ב עצמו בסי' רכ"ג (ס"ק י"א) שקהל שקנו בהכ"נ יוציא ש"ץ את כולם בהטוב והמטיב, [שגדרו הוא כשהחיינו אלא שהוא ברבים]

תשובה: בדבר שכולן נהנין מזה שייך להוציא אבל בדבר שכי"א נהנה משלו י"א שאין יכול להוציא. (י"א חשו"ן תשס"ה)

תשובה: לא. (בע"פ)

תפילה

לדלג על עניית קדושה בשביל נשיאת כפים

שאלה: כהן שנזדמן לו להתפלל שמו"ע עם הש"ץ, ואם יאמר קדושה עמו לא יספיק לומר ברכת כהנים [כגון בשבת דיש זמן מועט ביניהם], מה עדיף, האם לומר קדושה עם הש"ץ ולהפסיד ברכת כהנים, או להיפך. תשובה: שאלתי מהחזו"א אם מותר לומר שלו' רב בבוקר כדי שיוכל לומר קדושה והשיב שאסור, והוא כעין שאלתכם, ע"כ.

לדלג "על הניסים" בשביל לענות על קדושה

שאלה: המתפלל שמונה עשרה של שחרית בימי החנוכה, האם מותר לו לדלג על תפילת "על הנסים" בשביל שיספיק לענות על קדושה דחזרת הש"ץ. תשובה: לא. (כ"ה טבת תשס"ט)

לדלג "על הניסים" בשביל נשיאת כפים

שאלה: כהן המתפלל שמונה עשרה של שחרית בימי החנוכה, האם מותר לו לדלג על תפילת "על הנסים" בשביל שיספיק לעלות לדוכן ולישא כפיו. תשובה: לא. (ט"ז טבת תשס"ט)

לדלג על "אלוקי נצור" בשביל נשיאת כפים

שאלה: כהן העומד בתפילת שמונה עשרה לאחר שים שלום קודם אלוקי נצור האם מותר לדלג על אלוקי נצור (ויאמר יהיו לרצון) בשביל שיספיק לעלות לדוכן ולישא כפיו. תשובה: מותר (כי אלוקי נצור אינו חיוב). (י"ז שבט תשס"ט)

הטעם שאין מדלגין בתפילות

שאלה: מה הטעם שאין מדלגין. תשובה: אין עושין רווחים בתפילות. (ח' שבט תשס"ט) ובס' דעת נוטה (שם במקורות וביאורים) (הערה 287) הובא שרבינו אמר סברא זו בשם החזו"א, וז"ל: שמעתי מרבינו ששאל את החזו"א האם לומר בשחרית שלום רב כדי שירויח להספיק לומר קדושה, והשיבו שאין לעשות חשבונות של רווחים בתפילה, ע"כ.

לדלג "על הניסים" בשביל לסיים שמו"ע עד שקיעה"ח מי שלא התפלל מנחה, ומקפיד להתפלל מנחה עד השקיעה, ורואה שיש לו עוד כמה דקות עד השקיעה, והוא משער בעצמו שהוא יכול להתחיל ולגמור שמו"ע עד השקיעה רק אם ידלג על הניסים, אין לו להתחיל, ויתפלל ערבית שתיים.

נשיאת כפיים

לוי הנוטל ידיו לכהן ומפסיד חזרת הש"ץ ועניית אמן שאלה: לוי הרוצה ליטול ידיו של כהן לברכת כהנים ומחמת כן לא יוכל לענות ברוך הוא וברוך שמו ואמן בחזרת הש"ץ, מה עדיף. תשובה: ליטול ידים זה דאורייתא. (בע"פ)

לוי הנוטל ידי הכהן מקיים מצוה דאורייתא

שאלה: למה זה דאורייתא. תשובה: לכבד את הכהן. (בע"פ)

כהן העובר לפני המתפלל בשביל נשיאת כפים

שאלה: לפני זמן מה הי' מורנו (שליט"א) בק"ק תפרח ודיברתי עמו בענין נשיאת כפים, ואמר לי בשם מרן החזו"א זלה"ה שמותר לכהן לעבור לפני המתפלל, וכעת שמעתי מבן תורה אחד שאמר בשם מורנו (שליט"א) שזה רק לצדדין, ורציתי לברר את האמת. תשובה: כפי ששמעתי גם לפניו ממש. (י' אדר ב' תשנ"ה).

כהן הרוצה לכונן בברכת כהנים על אדם מסויים

שאלה: האם יש בעיה שכהן יכונן בשעת ברכת כהנים על אדם מסויים לצורך איזו ישועה. תשובה: יכול. (כ"ד שבט תשע"ג)

אמירת היה"ר והרבון בין ישתבח ליוצר

שאלה: כהן העומד בין ישתבח ליוצר ונושא כפיו, האם יכול לומר היה"ר שקודם והרבון שאח"כ. תשובה: כן. (כ"ד תמוז תשע"ד).

גיל חינוך לברכת כהנים

שאלה: מאיזה גיל צריך לחנך את הילדים הכהנים לברכת כהנים. תשובה: מבר מצוה. (כ"ד שבט תשע"ג)

שאלה: ולא זכיתי להבין מדוע, והלא בסוכה מ"ב מבואר דגיל החינוך לענין נשיאת כפים הוא משעה שידוע לישא את כפיו, וזה לכאורה הוא קודם מגיל בר מצוה. תשובה: עי' שו"ת סי' קכ"ח דין ס"ז. (ט' אדר תשע"ג)

שאלה: הנה שם כתב מרן שקטן שלא הביא שתי שערות אינו נושא את כפיו בפ"ע כלל ואפי' באקראי, אבל עם כהנים שהם גדולים נושא ואפי' בקבע ללמוד ולהתחנך וכו'. וא"כ הריני שואל האם יש לחנך את הילדים הכהנים לישא כפים יחד עם גדולים הנושאים כפיהם, ומאיזה גיל יש לחנכם לזה. תשובה: לא נהוג. (כ"ה אדר תשע"ג)

לחנך הקטן בלימוד הלכות נשיאת כפים

שאלה: אנחנו כהנים, האם יש ענין לחנך אותו חודש לפני גם לברכת כהנים. תשובה: ללמוד הלכות של נשיאות כפים. (בע"פ)

תחנון

תחנון בעז"נ כשיש ברית מילה בביהכ"נ תלוי בס"ת שאלה: אם יש ברית בביהכ"נ ובעזרת נשים יש מנין של שחרית שכשמנין זה מגיעים לתחנון הברית כבר הסתיימה, האם בעזרת נשים אומרים תחנון. תשובה: אם בעזרת נשים לוקחים את הס"ת מהביהכ"נ לא אומרים תחנון. (בע"פ)

אם אמירת "ה' אלוקי ישראל" בתחנון צריכה עמידה

שאלה: האם מה שאומרים בשני וחמישי "ה' אלוקי ישראל" וכו' בין נפילת אפים לשומר ישראל, צריך לאומרו בעמידה כמו והוא רחום. תשובה: לא. (י' שבט תשס"ו).

[ש"ר גם בס' אשי ישראל פכ"ה הערה י"ט שרבינו כתב לו שאין המנהג לעמוד שם, והביא שם שכן משמע באבודרהם בהל' קריה"ת].

- לע"נ רבינו הגדול מרן ראש הישיבה בעל הברכת מרדכי רבי ברוך מרדכי ב"ר ישראל אזרחי זצוק"ל -

- ברכת מזל טוב שלוחה להגאון רבי אברהם מאיר הכהן קפלן מח"ס פסיק רישא ומרבני המכון לרגל נישואי בנו החתן הרב נחום, השבוע -